

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Valstybės biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30/1, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

2010-09-23 *RM (1.26) RL BLD*
į 2010-07-19 raštą

DĖL TEISĖKŪROS INICIATYVOS

Teisingumo ministerija, susipažinusi su Jūsų 2010 m. liepos 19 d. pateikta teisėkūros iniciatyva, kurioje Jus siūlote tobulinti Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymą (toliau – ABTĮ), bei gavusi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nuomonę, pateikia savo poziciją šiuo klausimu.

1. Dėl kreipimosi į administracinę teisimą terminų

Pažymėtina, kad ABTĮ kiekvienam asmeniui, manančiam, kad jo teisės yra pažeistos, garantuoja teisę kreiptis į teisimą, siekiant jas apginti, tačiau ši teisė nėra absoliuti. Įstatymas įpareigoja asmenį minėtą savo teisę realizuoti laikantis įstatymo reikalavimų, taip pat nustatytų kreipimosi teisminės gynybos terminų. Skundo padavimo administraciniam teismui terminas turi būti vertinamas kaip užtikrinantis teisinių santykių stabilumą. Vieno mėnesio skundo padavimo, kaip ir kiti ABTĮ nustatyti terminai yra taip pat grindžiami būtinybe užtikrinti administracinio proceso operatyvumą bei vienodas asmenų galimybes ginti galimai pažeistas teises ar viešąjį interesą.

Manytina, kad Jūsų siūlomas kreipimosi į administracinę teisimą terminas akivaizdžiai neleistų garantuoti susiklosčiusių teisinių santykių stabilumo, aiškumo, stabdytų administracinių teisinių santykių raidą, pažeistų konstitucinį teisinio saugumo principą. Pernelyg ilgų kreipimosi į administracinę teisimą terminų įtvirtinimas (ginčijant administracinę aktą, prašant atnaujinti procesą ir kt.), be kita ko, apsunkintų įrodinėjimo procesą nagrinėjant administracinį ginčą, taip pat paneigtų šio instituto vieną iš tikslų – skatinti asmenis kuo greičiau ginti savo galimai pažeistas teises. Atkreiptinas dėmesys, kad Jūsų siūlomas 30 metų kreipimosi į administracinę teisimą terminas yra kelis kartus ilgesnis už bendrąjį ieškinio senaties terminą, taikomą ginant pažeistas civilines teises (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.125 str. 1 d.). Administracinių teisinių santykių dinamiškumas, įgytų teisių ir pareigų dažna kaita, dažnas viešojo intereso apsaugos elementas neišvengiamai suponuoja būtinybę greitai ir operatyviai reaguoti į teisių pažeidimą administracinių teisinių santykių srityje ir kilusį ginčą išspręsti per protingai trumpiausią laikotarpį. Tuo pačiu atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2010 m. liepos 16 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. P⁸⁵⁸–88/2010 pažymėjo, kad proceso atnaujinimas – išimtinė ir galutinė įsiteisėjusių teismo sprendimų, nutarimų ar nutarčių teisėtumo ir pagrįstumo kontrolės forma, kurios tikslas užtikrinti teisingumo vykdymą bei tinkamą teisės į teisminę gynybą įgyvendinimą, siekiant patikrinti, ar įsiteisėję teismų procesiniai sprendimai nepažeidžia įstatymų saugomų asmenų teisių ir interesų, taip pat išvengti galimo neteisėto teismo procesinio sprendimo teisinių pasekmių. Atsižvelgiant į tokią proceso atnaujinimo instituto paskirtį, ABTĮ detalčiai reglamentuoja proceso atnaujinimo procedūrą, kuri vykdoma griežtai laikantis nustatytų sąlygų ir tvarkos. Bylos, užbaigtos įsiteisėjusiu teismo sprendimu, nutarimu ar nutartimi, procesas gali būti atnaujinamas ABTĮ 153 straipsnyje nurodytais pagrindais.

2. Dėl vienodos administracinių teismų praktikos

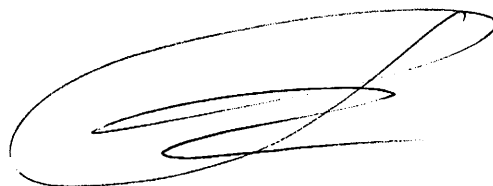
Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas vadovaujasi ir laikosi Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 33 straipsnio 4 dalyje ir konstitucinėje jurisprudencijoje įtvirtintos nuostatos, kad teismai, priimdami sprendimus atitinkamų kategorijų bylose, yra saistomi savo pačių sukurtų teisės aiškinimo taisyklių, suformuluotų analogiškose ar iš esmės panašiose bylose. Tuo pačiu pažymėtina, kad šis teismas, nagrinėdamas bylą, teisės normas taiko pirmiausia atsižvelgdamas ir įvertindamas konkrečios bylos faktines aplinkybes, todėl kiekvienas teismo pateiktas teisės normų aiškinimas gali ir turi būti suprantamas bei aiškinamas tik konkrečios bylos faktinių aplinkybių kontekste. Šio teismo formuojama praktika negali būti statiška, nekintanti, todėl dėl pagrindų priežasčių ir atsižvelgiant į konkrečių visuomeninių santykių raidą, gali kisti, prisitaikyti prie egzistuojančios teisinės tikrovės. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra nurodęs, kad tais atvejais, kai teismų praktikos koregavimas yra neišvengiamai, objektyviai būtinas, teismai gali nukrypti nuo juos ligi tol saisčiusių ankstesnių precedentų ir sukurti naujus, tačiau tai turi būti daroma deramai (aiškiai ir racionaliai) argumentuojant (Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 24 d. nutarimas), teismų praktika atitinkamų kategorijų bylose gali būti koreguojama ir nauji teismo precedentai gali būti kuriami, kai tai yra neišvengiama ir objektyviai būtina (Konstitucinio Teismo 2006 m. kovo 28 d. nutarimas).

3. Dėl administracinių teismų sistemos

Pastebėtina, kad administraciniuose teismuose nagrinėjami privačių asmenų ir viešosios valdžios teisiniai konfliktai ir, kad administracinių bylų procesas turi būti operatyvus, aiškus ir pigus. Šio metu Lietuvoje veikia dviejų pakopų administraciniai teismai: apygardų administraciniai teismai ir vieningą administracinių teismų praktiką formuojantis Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. Kalbant apie administracinių teismų pakopų pakankumą, pirmiausiai pažymėtina, kad administraciniai ginčai prieš pasiekiant administracinį teismą, dažniausiai jau būna išnagrinėti ikiteismine tvarka, pavyzdžiui centrinio mokesčių administratoriaus sprendimas gali būti skundžiamas Mokestinių ginčų komisijai ir tik asmeniui neapgynus savo teisių šiose institucijose, mokestinis ginčas pasiekia administracinį teismą. Taigi, administracinių ginčų komisijos, kaip kvaziteisminės institucijos, suteikia galimybę patikrinti administracinio akto teisėtumą. Antra, administraciniai ginčai yra asmenų ginčai su valstybe. Nagrinėjant administracinį ginčą, gali būti taikomos reikalavimo užtikrinimo priemonės, pvz., sustabdomas statybos leidimo galiojimas. Akivaizdu, kad kol vyksta bylinėjimasis teismuose, išlieka teisinių santykių nestabilumas, o įvedus kasaciją administracinėse bylose, minėtas nestabilumas neišvengiamai tik pailgėtų. Išskiltų poreikis didinti teisėjų skaičių, numatyti tam papildomas lėšas, keisti ne vien Lietuvos Respublikos teismų įstatymą, bet ir eilę proceso įstatymų bei kitų teisės aktų. Trečiosios teisminės pakopos būtinybė administracinėse bylose neišplaukia nei iš tarptautinių, nei iš nacionalinių teisės aktų. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2006 m. kovo 28d. nutarime aiškindamas Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatas yra pabrėžęs, kad Konstitucija suponuoja reikalavimą bet kurį teismo baigiamąjį aktą apskųsti bent vienos aukštesnės instancijos teismui, o apie pakartotino apskundimo būtinybę, pvz., kasacine tvarka, nekalbama. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas vykdo kasacijos pobūdžio funkciją, apimančią bylos esmės ir sprendimo teisėtumo peržiūrą.

Todėl manome, kad šiuo metu Lietuvoje egzistuojanti dviejų pakopų administracinių teismų instancinė sistema yra optimali siekiant įgyvendinti administracinei justicijai keliamus tikslus.

Teisingumo viceministras

Tomas Vaitkevičius